

ਬੁਝੇ ਤੱਕਦੀਆਂ ਬੁੱਛੀਆਂ ਅੰਖਾਂ

ਸੰਝ ਦੀ ਉਮਰ ਇਕਲਾਪੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਠ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੋਝ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਢਲੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵੇਲੇ ਵਿਹਾ ਚੁੱਕੀ ਵਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਏਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲਤਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਨ ਟੁੱਟਦੇ ਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰ। ਸਾਂਝੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਪਰ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਇੱਕ ਛੱਤ ਬੱਲੇ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਦਾਸ ਹਨ ਤੇ
ਬੁਢਾਪਾ ਪਰੋਸ਼ਾਨ। ਸੰਝ ਦੀ ਉਮਰ
ਇਕਲਾਪੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਠ ਹੈ।
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੋਝ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ
ਵਿੱਚੋਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬਹਾਰ
ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ
ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਢਲੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆ
ਕੇ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁੱਕੀ ਵਸਤ ਬਣ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਥੋਕਦਰੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਏਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ
ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋ
ਰਹੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲਤਾ
ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ
ਹਨ ਟੁੱਟਦੇ ਤੇ ਇਕਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰ।
ਸਾਂਝੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਘਰ ਹੀ
ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ
ਇੱਕ ਛੱਤ ਥੱਲੇ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ
ਹੋਣ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ
ਪਰਵਾਸ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।
ਊਨਤ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ
ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਹੁਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ
ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ
ਸਭ ਹੋਂਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ
ਭਾਲਣਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੁਰੇਡੇ
ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ
ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਚਲਨ
ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ
ਔਲਾਦ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ
ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ,
ਉਦੋਂ ਮਾਂ-ਪਿਤਾ ਤੰਦਰਸਤ ਸਰੀਰਕ
ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਕਤ
ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਕਮਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ

ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਚੰਗੇ ਵਕਤ ਰਾਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਕਪਰ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਬਰ ਬਜ਼ੁਗਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਹੈ ਜਦਿਕ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵ ਕਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਸਲਾ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ‘ਜਾਇਦਾਦੀ’ ਵੱਡੀ ਸੰਵਾਦ ਅਜਿਹੀ ਹੋਈ ਕੁੜੀਤਾਂ ਹਨ। ਬਦਾਪਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਜ਼ੁਗਰ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਵਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਚੜੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਕੁਮਾਰ ਦੀ ਹੋਸਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੇਝੂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ

ਜਗਦੀ ਹੈ ਜਿੰਦਗੀ
ਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾੜੇ
ਵੱਚ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ
ਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਲਈ
ਵੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ
ਡੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ
ਧਾਪੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਗੱਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ
ਹੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ
ਗਰੂ ਵਾਪਾਉਣ ਜਾਂ
ਰਬ ਲਈ ਆਪਣੇ
ਰਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਕਰਾਅ ਵਾਲਾ ਬਣ
ਾਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮਰਿਓ
ਦਾਨ ਨਹੀਂ
ਗੇ ਅਭ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ
ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ
ਦੀ ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਢਲਾਣ
ਗੀਰਕ ਸਮੱਖਾ ਘਟ
ਵੀ ਵਾਰ ਇਸ ਉਮਰੇ
ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ
ਹਨ। ਦਿਲ, ਸਾਹ,
ਗੋਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ
ਜੋ ਜਾਂ ਪੈਸਾ, ਵਕਤ
ਗੀਰਕ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ
ਗੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ
ਹਤ ਘੱਟ ਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ
ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ
ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ
ਖਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।
ਵਾਪੁਰ ਸਰਕਾਰੀ
ਡੇ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ
ਦ ਹੀ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਦਾ
ਹੋਂਦੇ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ

ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਈਆ
ਨਹੀਂ ਤੇ ਉੱਜ ਵੀ ਉੱਹ ਇਨੀਆਂ
ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ
ਦਵਾਈ ਦਾਰੂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਪੁਗਾ
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਖਰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾ
ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਕੱਢ ਕੇ ਰਾਜੀ ਹੈ, ਨਾ
ਵਕਤ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ
ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਕੇ। ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ
ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤੈਨੀ
ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਹੱਡ ਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਾਨ
ਸਦਕਾ ਦੋ-ਦੋ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ
ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇਵਾਰ
ਕਿਸਤਾਂ ਵਾਂਗ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ
ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹੂ ਪੁੱਤ ਧੀ ਵੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ
ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ
ਆਉਂਦੇ ਵਿਕ੍ਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ
ਗੰਭੀਰ ਹੋਣੇ ਹਨ ਬੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ
ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇ
ਗਾਹੀਂ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ
ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ 44 ਫੀਸਦੀ
ਭਾਵ ਅੱਧੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਜ਼ੁਰਗਾ
ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ
'ਤੇ ਇਕੱਲਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਪੇਂਡੂ ਖੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 20
ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੱਤ੍ਰਾਂ
ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਝ ਅਜੇ ਉਨੀਂ
ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ
ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਘੱਟ
ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ
ਨਾ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ
ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਐਸਤਨ ਉਮਰ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।
ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ

ਰਾਗੁ ਤੇ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ
 ਸਾਂਝੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ
 ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ
 ਦੀ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਜਹੁਰ
 ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ
 ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ-
 ਸਕਣ। ਉਮਰ ਦੇ
 ਤਮਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ
 ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰ
 ਨਕਲਣ ਦਾ ਚਾਅ
 ਕਰਣ। ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ
 ਪਾਰਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ
 ਝੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
 ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ
 ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ
 ਛੇਡ ਲਈ ਉਥੇ ਆਮ
 ਉਣਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ
 ਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ
 ਤੌਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ
 ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋ
 ਤ ਕੁਝ ਸਿਖ ਸਕਦੇ
 ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ
 ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।
 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ
 ਜਿਹੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੋਈ
 ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਝੇਵੇ
 ਤੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ
 ਪਾਵੇ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ
 ਸਾਮ ਵਿੱਚ ਬਲੀ ਦੇ
 ਫੱਡ ਦੇਣਾ ਸੱਭਿਅਕ
 ਅਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼
 ਜੋਦਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰੂਪ
 ਸਰਗ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ
 ਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਚੜੀ
 ਸਾਡੀ ਨੈਤਿਕ ਤੇ
 ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਹੋ।
 -ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰੋ

ਮੇਰੇ ਪਿਛ ਦੇ ਉਦਾਸ ਲੋਕ

ਸਮ-
ਰਹਿ
ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਰੇਝ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਉਲੜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਉਲੜ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੱਲੀ ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਦੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਸੜ ਰਹੇ ਲੋਕ ਕੁਰੀਤਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਖੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜੇ ਚੇਤੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਅਲਾਮਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪੁੱਤੇ ਫੇਰ ਆਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ
ਬਣ੍ਹ। ਭੁੱਕੜ ਖਾ-ਖਾ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹੂ
ਜੁਆਕਾਂ ਦੇ ਬੁਥੜ ਸੁੱਕੇ ਪਈ ਅੈ।
ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਏਹੋ
ਸਾਡੇ ਆਂਗੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਈਂ ਵੇਚਣਾਂ
ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪੀਂ

ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਸੀ ਕਿ ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਮੈਨੂੰ ਨਰ ਸਿਉ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਮੇ
ਅੰ ਪਾਂਡੂਆ ਜਮਾਂ ਈ ਨੀਵੀਂ ਜੀ
ਪਾਈ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਜਾਣੇ ਤੂੰ” ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੋਏ ਪੜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਾਏ ਰਾਹੀਂ

ਕੁਚ ਕਰਗੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਓਦਣ
ਦਾ ਮਨ ਈ ਕਰਵਾ ਕਰ ਲਿਐ।
ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਈ ਕੱਲੇ ਰੱਖਤੇ ਤਾਂ
ਰਹਿਣਾ ਪਉ। ਸੋਚਾ-ਸੋਚੀ ਜਾਂਦੇ
ਦਾ ਮਨ ਤਾਂ ਕਈ ਆਗੀ ਘਾਊ-
ਘਾਊ ਕੇ ਚੁਪੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਚਾ ਜਾ

ਚਾਨ੍ਦ ਦਾ ਇਸ ਬੁਲਾ ਗਲ ਦ
ਜਵਾਬ ਮੁਹਰੇ ਮੈਂ ਲਾਜਵਾਬ ਸੀ।
ਅੰਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਤੁਰ
ਪਿਆ। ਹੁਣ ਚਾਰੀ ਮੌਹ ਵਿਚ ਬੁੜ-
ਬੁੜ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।
ਐਂਧੀ ਈਂਡੀ ਪਰਸੋਂ ਤਾਏ ਰੁਲੀਏ
ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ
ਪੁੱਛਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣ
ਲੱਗਿਆ। ਆਹ ਦੇਖ ਪਾਂਝ੍ਹਾ, ਚਾਰ
ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਪਿਉ ਅਂ। ਜਦੋਂ ਏਹ ਜੰਮੇ
ਕਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਾਈ
ਦੀ ਸਣੀ ਵਿੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਈ।
ਕੋਲ ਬੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਖਸ਼ੀਸ਼
ਬੋਲਿਆ, “ਜਣ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਜਦੋਂ ਦੀ
ਤੁਲੀਏ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹੁਜ਼ਰੀ ਐ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ
ਤੁਲੀਆ ਬਸ ਰੁਲ ਕੇ ਈ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਵਿਚਾਰਾ। ਸਹੁਰੇ ਮੁੰਡਿਆ ਨੇ ਤਾਂ ਜਿਮੰ
ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਈ ਦਿੱਤੇ।”
ਹਰਬੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਈ,
ਭਾਵੇਂ ਮੁੰਡ ਕਿੰਨੇ ਈ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਜਦੋਂ
ਆਹ ਨਾਲ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਬੀ
‘ਤੁਰਜੇ’ ਨਾ ਫੇਰ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਓਦਰ ਈ
ਜਾਂਦੇ।”

ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਿੱਕ ਕੱਢ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿਛ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਹ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਆਹ ਲੀੜੇ ਪਾਏ ਦੇਖ। ਏਨਾ ਨੂੰ ਧੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹੋਗੇ। ਆਹ ਵੈੱਪੜ ਬਣੇ ਪਏ ਅੱਧੇ ਏਹੋ। ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਨੂੰਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਂਟੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਪ੍ਪਾ ਤਰੇ ਕੱਪੜੇ ਹੋ ਦੀਏ।”

ਅਨਾ ਗਲ ਕਰਦ ਤਾਂਦ ਰੁਲਾਈ
ਨੇ ਮੇਟੋ-ਸੀਸੇ ਵਾਲੀ ਐਨਕ ਸੌਜੇ ਹੱਥ
ਨਾਲ ਸਾਡ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ
ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝ ਲਈਆਂ ਸਨ।
ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ
ਜਿਹੇ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੋਰ ਦੱਸਣ
ਲੱਗਿਆ, “ਹਾਂ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰਾ ਪਤਾ
ਈ ਹੋਣੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਮੁੜੇ ਮੈਨੂੰ ਮੀਨ੍ਹਾ-
ਮੀਨ੍ਹਾ ਰੋਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਘਰੇ
ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਕੁੰਨੀ ਮੀਨ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਵੀ
ਉਤੇ ਦੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰਹ ਕਰੁ
ਬਧੂ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੰਨੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ
ਨੂੰ ਮੀਨ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦੋ ਟੱਪਗੇ ਹੋ। ਹੁਣ ਤੂੰ
ਮਲਕੀਤੇ ਕਿਆਂ ਕੰਨੀ ਚਲਾ ਜਾਹ।
ਪਾੜਿਆ, ਕਈ ਆਰੀ ਐ ਚਿੱਤ
ਕਰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਖਹ-ਖਾਤਾ ਗੰਦਾ

ਨਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਗਾ ਢੁ ਧਰ ਈ
ਲੱਗਿਆ ਰਹਿਦੈ। ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਮੁੜੇ ਮੈਨੂੰ
ਹੱਥੀ ਛਾਮਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ‘ਕੱਲਤਾ ਤਾਂ
ਬੰਦੇ ਕੁੰਨੂੰ ਘੁਣ ਆਗੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਗਤ ਨੂੰ ਕੱਲੇ ਪੇਂਦੇ ਹੋਰ ਈ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚੀ
ਜਾਨੇ ਆਂ। ‘ਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕੰਧਾਂ
ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੜ ਲੈਂਦੀਆਂ।’

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ,
“ਓਇ ਬਾਈ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਦਿਲ
ਭੇਗੀ ਜਾਨੈ। ਆਹ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਮਸਾਂ
ਪੰਜਾਹਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਲੀ
ਛੀਆਂ

ਤੇ-

ਕਰਦਿਆਂ | ਰੇਰ ਸੇਰੀਏ ਬੀ ਸਾਲੋਂ ਫੇਰ
ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੰਡੇ ਐਂ | ਕਾਹੜੁੰ ਏਨ੍ਹਾ ਨੂੰ
ਹੁਣ ਮੁੱਹ-ਕਾਲਸ ਦਿਵਾਉਣੀ ਐਂ |
ਏਹ ਤੌਂ ਕਲਯੁਗ ਮੈਂ ਭਾਈ | ਏਥੇ
ਬੁਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁੱਕ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਪਿੱਛੇ
ਐਲਾਦ ਤੇ ਬਾਹਲਾ ਕੁਝ ਕਹਾਉਣਾ
ਪੈਂਦੇ ।' ਐਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ
ਤਾਇਆ ਰੁਲੀਆ ਉਦਾਸ ਹਾਚਿਕਾ

ਰੋਸ (ਫਰਾਸ) 'ਚ ਇਕ ਸਬਵੇਅ ਦੀਆਂ ਪੰਜ਼ੀਆਂ ਵਰਗੇ ਸੰਤਰ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਲੋਕ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਗੀਤਮਣੀ ਕੀ-ਬੈਰਡ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹੋਰਕ ਕੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਹਿਰ-ਹੋਰ ਕਿਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾਣਗੀਆਂ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹਿਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ 18 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕੌਮੀ ਐਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਪਿੱਛੇ 80 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 90 ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਮਹਾਰ 211 ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤਾਨ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਂਸਰ ਕਾਰਨ 33,318 ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਣ-ਛੁੱਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਗਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਵੇਦਕਲਾ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਣਿਵਿਤ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਿਮ ਅਧੀਨ ਸੂਬੇ ਦੇ 12,603 ਪਿੰਡਾਂ ਸਮੇਤ 217 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਿਬਿਆਂ ਦੇ 2 ਕਰੋੜ 64 ਲੱਖ 84 ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਚੌਂਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਲੋੜ੍ਹਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਡੇਂਚ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ 300 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲੇ 25 ਏਕੜ 'ਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂਜਾਂ ਚਾਂਚ ਲਈ ਕੈਪ ਲਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਯਤਨ ਭਾਵੰਦੀ ਚੰਗਾ ਉੱਦੇਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਪੀੜ੍ਹਤਾਨ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਮੁਢਲੇ ਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਤੇਬਾਕੁ ਜਿਹੇ ਨਿਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਰਬੀ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਘੇ ਕੈਂਸਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਫ਼-ਸੁਖਗਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਕਤ 'ਤੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਲਈਆਣਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ 3532

ਸੱਖਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 250.8 ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਿਪ ਹੁਣ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲਏ ਹਨ। ਦੁਆਸਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਸਤ ਗਿਣਤੀ 224.5 ਪ੍ਰਤੀ ਲੱਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰ 166 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਕ ਲੱਖ ਦੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਸੰਭੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਵੇ ਤਹਿਤ ਪਛਾਣੇ ਗਏ 80,000 ਦੇ ਲਗਪਗ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਪ ਤੋਂ ਚਿਤਤ ਹੋਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸਰਵੇਖਣ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਬਾਰੇ ਠੇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸੌਂਕੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਮਾਨਸਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਲਗਾਏ ਮੌਗਾ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਠੇਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ-ਸਮੇਂ ਲੋੜੀਦੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੁਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ

